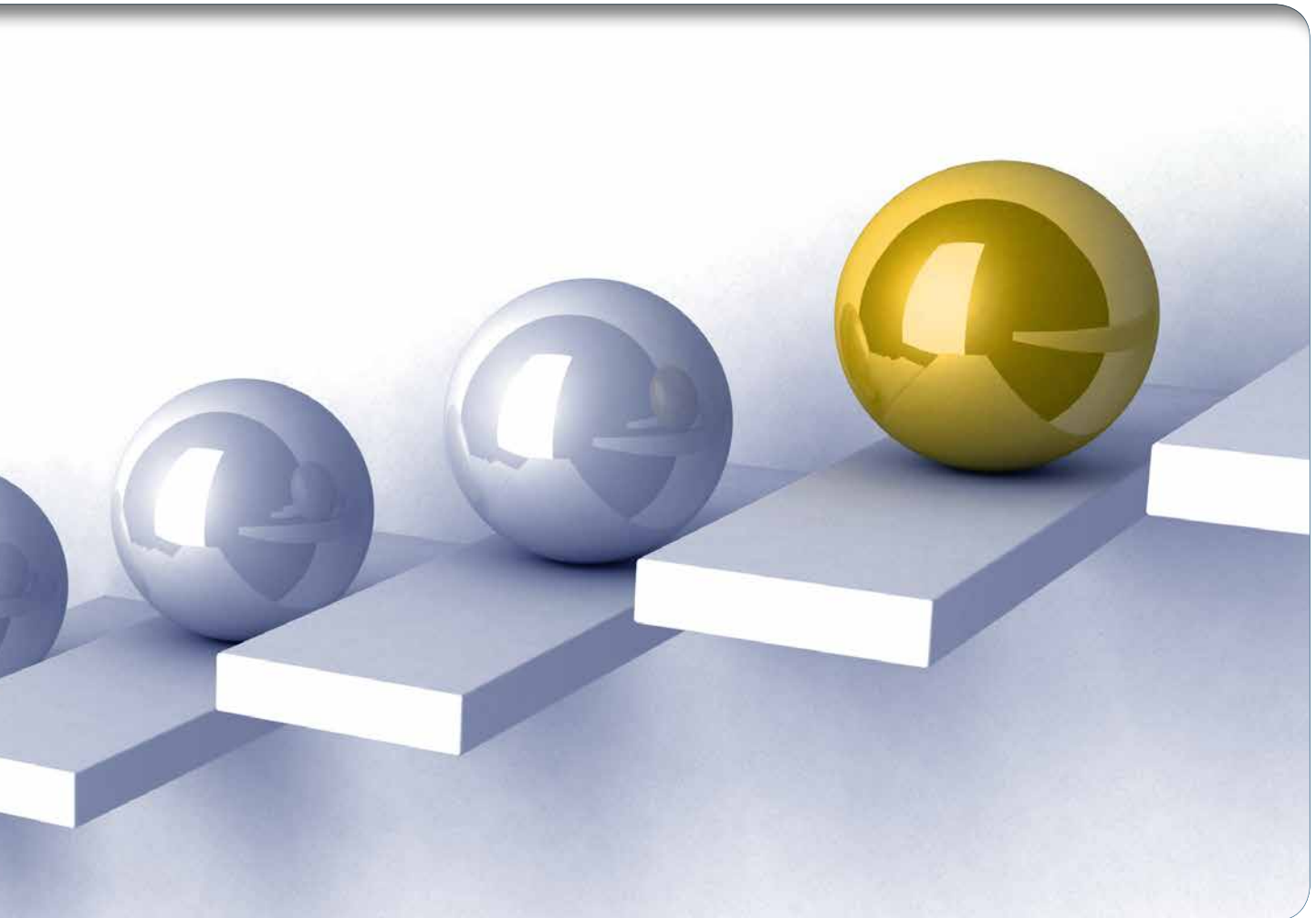

Hoge Raad voor Normalisatie
Conseil supérieur de Normalisation

HOGE RAAD VOOR NORMALISATIE

JAARVERSLAG 2014

**Hoge Raad voor Normalisatie
Jaarverslag 2014**

Hoge Raad voor Normalisatie
Conseil supérieur de Normalisation

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>

tel. + 32 2 277 51 11

 facebook.com/FODEconomie

 [@FODEconomie](https://twitter.com/FODEconomie)

 youtube.com/user/FODEconomie

 linkedin.com/company/fod-economie

Verantwoordelijke uitgever: Georges Klepfisch
Voorzitter van de Hoge Raad voor Normalisatie
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

D/2015/2295/16

129-15

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Inhoud

Woord vooraf.....	5
1. Samenstelling Hoge Raad voor Normalisatie.....	9
2. Overzicht van de werkzaamheden.....	11
3. Advies nr. 10 van 21 november 2014 over de ontwikkeling van de nodige expertise voor het uitwerken van normen.....	13
4. Advies nr. 11 van 21 november 2014 over de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt.....	17

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Woord vooraf

De Hoge Raad voor Normalisatie is een adviesorgaan dat onafhankelijk werkt van het Bureau voor Normalisatie (NBN) en heeft als opdracht om uit eigen beweging of op verzoek van de minister adviezen te verstrekken over alle kwesties die betrekking hebben op het beleid en de ontwikkeling van de nationale en internationale normalisatie.

Van 2006 tot 2013 heeft de Hoge Raad negen adviezen uitgebracht en bijgedragen tot de relancestrategie van de federale regering van 2013. De adviezen hadden betrekking op zeer verscheiden onderwerpen, zoals de vertaling van de normen naar het Nederlands (in 2006), de wijze van raadpleging en de verkoopprijs van de normen (in 2007), de Normen-Antennes en de versterking van hun actie (respectievelijk in 2007 en in 2010), het Belgische normalisatiebeleid (in 2008), het onderwijs en de normalisatie (in 2009), het normalisatiepakket van de Europese Commissie (in 2011), de toegang van de academische middens, de kmo's en de maatschappelijke actoren tot de normalisatiewerkzaamheden en de normen (in 2012).

In 2014 hebben we twee adviezen uitgebracht die een niet te verwaarlozen impact op de normalisatie en de toepassing van de normen kunnen hebben, niet alleen in ons land maar ook in de andere lidstaten van de Europese Unie.

Het advies nr. 10 heeft betrekking op de ontwikkeling van de nodige expertise voor het uitwerken van normen. De werkzaamheden werden uit eigen beweging gestart in 2013. Dit advies verwijst naar het advies over het onderwijs en de normalisatie dat in 2009 uitgebracht werd.

Het gaat om een belangrijk onderwerp omdat het voortbestaan van het normalisatiesysteem afhankelijk is van een voortdurende minimuminzet, en dus van vrijwillige deelname, vanwege de experts van alle betrokken partijen (economische actoren, overheidsinstanties en maatschappelijke middens).

Het advies nr. 11 heeft betrekking op de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt. De werkzaamheden voor dit advies werden uit eigen beweging in 2009 opgestart en nadien werd ook een verzoek voor advies vanwege de minister over dit onderwerp ontvangen.

Sinds 2003 heeft de Raad van State in een aantal van zijn adviezen de nadruk gelegd op de rechtsonzekerheid als gevolg van de wijze van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van de referenties van de betrokken Belgische normen, meer bepaald

de normen die in een reglementaire context verplichtend zijn, van de niet-kostenloosheid ervan en van het niet beschikbaar zijn van meerdere van deze normen in het Nederlands.

Dit belangrijke advies steunt zijn gedetailleerde analyse op de verschillende beschikbare gegevens op dit gebied, inclusief de voornoemde adviezen van de Hoge Raad over de vertaling van de normen naar het Nederlands, de wijze van raadpleging van de normen, de verkoopprijs van de normen en de toegang van de academische middelen, de kmo's en de maatschappelijke actoren tot de normalisatiewerkzaamheden en de normen.

Ik ben ervan overtuigd dat de leiders van het NBN en de verantwoordelijken bij de overheid zich graag zullen inzetten om de aanbevelingen in concrete acties om te zetten.

Met bijna 50 000 normen is het belang van de normalisatie voor onze maatschappij in volle groei. Zowel op het vlak van onderzoek en ontwikkeling, productie, aankoop, distributie, marketing als verkoop, tot de klant of de consument, stelt iedereen belang in de normen omdat ze de kenmerken van producten of diensten op een objectieve wijze bepalen.

Rekening houdende met het toenemende belang van de normen is het essentieel dat de studenten tijdens hun opleiding ingelicht worden over het belang en het gebruik van de normen. In deze context heeft het NBN het project "Education about Standardisation" opgestart om de studenten het belang van de normen beter te doen inzien. De studenten die tijdens hun studies te maken gehad hebben met normen kunnen deze kennis sneller in hun beroepsleven gebruiken.

De communicatie over normen en normalisatie met de buitenwereld was in 2014 één van onze prioriteiten. Belangrijke stappen werden gezet om de communicatie met de maatschappelijke actoren te verbeteren, en dit hoofdzakelijk op het niveau van het NBN.

Op verzoek van de federale minister van Economie, bevoegd voor normalisatie, en naar aanleiding van de beslissing van de Raad van Bestuur van het NBN van 3 oktober 2013, heeft het NBN immers een aantal concrete acties opgestart tot omzetting van de aanbevelingen van de Hoge Raad om de toegang tot de normalisatiewerkzaamheden voor de kmo's, de maatschappelijke actoren en de vertegenwoordigers van de academische wereld te vergemakkelijken.

Zo kon een groot aantal kmo's genieten van een korting van 20 % bij de aankoop van individuele normen en van een voorkeurtarief voor de onlineraadpleging van normenpakketten.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

De bijdrage die aan de kmo's, de maatschappelijke actoren alsook aan de vertegenwoordigers van de academische wereld gevraagd wordt bij deelname aan de normalisatiecommissies is ook verminderd.

Bovendien werd de oprichting van 5 Normen-Antennes in groeisectoren, één van de initiatieven vermeld in het advies van de Hoge Raad over het relanceplan, goedgekeurd. Bijgevolg ontvangen de kmo's van de betrokken sectoren alle nuttige informatie over normalisatie waardoor de ontwikkeling en de marktintroductie van innoverende producten ondersteund wordt.

Langs deze weg wenste ik het NBN te bedanken voor deze initiatieven.

Ik verheug me over de doeltreffendheid van onze gezamenlijke actie en bedank de FOD Economie voor zijn efficiënte steun, evenals alle leden van onze Raad voor hun deskundige adviezen.

Georges Klepfisch

Voorzitter van de Hoge Raad voor Normalisatie

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

1. Samenstelling Hoge Raad voor Normalisatie

De samenstelling van de Hoge Raad wordt bepaald in het Wetboek van economisch recht, artikel VIII.21. Volgens artikel VIII.23 van dit Wetboek worden de leden van de Hoge Raad benoemd via ministerieel besluit op voordracht van de betrokken instanties.

De samenstelling van de Hoge Raad werd in 2014 niet gewijzigd en ziet er als volgt uit:

Voorzitter	Georges Klepfisch	
Ondervoorzitter	Luc Taerwe	
	Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van de wetenschappelijke middens	Luc Taerwe Gerda Neyens Patrick Hendrick Christian Eugène	Martine Wevers Patrick Rombauts Cédric Rivière Jacqueline Marchand
Vertegenwoordigers van de ondernemingsorganisaties (inclusief kmo's)	Georges Klepfisch Isabelle Callens Jos Pinte Petri Ven Eric Claus Brigitte Delbrouck	Yvette Rogister Stijn Rocher Marc Cumps Roland Dewitt Viviane Camphyn Charlie Tchinda
Vertegenwoordigers van de verbruikers-organisaties	Rob Buurman Morgane Caminiti	Pieter-Jan De Koning Anaïs Deville
Vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties	Caroline Verdoot Bergie Van Den Bossche	Caroline Jonckheere Kris Van Eyck
Vertegenwoordigers van de maatschappelijke belangenorganisaties	Valérie Xhonneux	Jeroen Gillabel

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2. Overzicht van de werkzaamheden

In 2014 heeft de Hoge Raad zijn werkzaamheden over de volgende thema's voortgezet:

- de ontwikkeling van de nodige expertise voor het uitwerken van normen;
- de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt.

Er werd een vergadering gehouden op 26 juni 2014. De daaropvolgende werkzaamheden gebeurden via elektronische communicatie.

In verband met het eerste thema moet opgemerkt worden dat de duurzaamheid van het normalisatiesysteem afhankelijk is van het behouden van een minimale graad van inzet, bijgevolg van vrijwillige deelname, van de experten van alle betrokken partijen:

- de overheid;
- de academische middens;
- de economische en maatschappelijke actoren.

Bij CEN en CENELEC stelt men momenteel een tendens tot vermindering van het aantal experten vast die aan de werkzaamheden voor de uitwerking van de normen wensen deel te nemen. Naast de impact van de economische situatie en de vergrijzing van de bevolking zou dit met name verklaard worden door een gebrek aan bewustwording van de strategische dimensie van de normalisatie.

De werkzaamheden van de Hoge Raad hebben verduidelijkt dat de ontwikkeling van de nodige expertise voor de uitwerking van de normen drie fundamentele aspecten omvat:

- de bewustmaking voor het strategische belang van de normalisatie;
- de opleiding van de experten volgens hun rol in het normalisatiesysteem;
- de motivering van de experten en de organisatoren van de opleidingen.

Voor elk van deze aspecten heeft de Hoge Raad voorstellen tot acties uitgewerkt die opgenomen zijn in het advies nr. 10 (zie punt 3).

In verband met het tweede thema werd aan de Hoge Raad een verzoek om advies voorgelegd naar aanleiding van een brief van de minister van Economie van het Vlaams Gewest gericht aan haar federale collega. Het betreft een probleem dat gedurende tientallen jaren onopgelost gebleven is.

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft meerdere adviezen uitgebracht waarin onder meer wordt opgemerkt dat het feit dat de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt:

- niet integraal in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt zijn,
- enkel tegen betaling kunnen aangeschaft worden,
- en niet allemaal in het Nederlands beschikbaar zijn,

als gevolg zou hebben dat deze normen niet overeenkomstig art. 190 van de grondwet bekendgemaakt zijn en dat ze bijgevolg niet tegenstelbaar aan derden zijn.

Deze situatie volgt uit het feit dat de regels in verband met de bekendmaking van de referenties van de Belgische normen in het Belgisch Staatsblad momenteel vastgelegd zijn in een koninklijk besluit en niet in het Wetboek van economisch recht.

Voor de normen die door de reglementering verplichtend worden verklaard, heeft de Hoge Raad voorstellen tot acties uitgewerkt die opgenomen zijn in het advies nr. 11 (zie punt 4) en betrekking hebben op de volgende elementen:

- de bekendmaking van de Belgische normen;
- de kosteloosheid van de normen;
- de beschikbaarheid ervan in het Nederlands;
- de begeleidende maatregelen.

In verband met de opvolging van de Europese ontwikkelingen op het gebied van normalisatie werd de Hoge Raad op de hoogte gehouden van de voornaamste onderwerpen die aan bod gekomen zijn op de vergadering van 20 juni 2014 van het comité opgericht bij verordening (EU) 1025/2012 ("Committee on Standards"):

- de externe audit van het Europese normalisatiesysteem;
- de herziening van het gedeelte van het "Vademecum on European Standardization" over de mandaten uitgebracht door de Commissie;
- de financiering van de Europese normalisatie;
- de normalisatie in het domein van de diensten;
- de activiteiten van het "Multi-Stakeholder Platform for ICT Standardization".

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

3. Advies nr. 10 van 21 november 2014 over de ontwikkeling van de nodige expertise voor het uitwerken van normen

Gelet op de wet van 28 februari 2013 tot invoering van het Wetboek van economisch recht, die de bepalingen¹ van de wet van 3 april 2003 betreffende de normalisatie opgeheven heeft;

Gelet op artikel VIII.19 van voornoemd wetboek, waardoor bij de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie een Hoge Raad voor Normalisatie werd opgericht, hierna de Hoge Raad genoemd;

Gelet op artikel VIII.20 van voornoemd wetboek, waarbij de Hoge Raad als opdracht heeft om, hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de minister, adviezen te verspreken aangaande alle kwesties die betrekking hebben op het beleid en de ontwikkeling van de nationale en internationale normalisatie;

Gelet op artikel VIII.4, 5° van voornoemd wetboek, waardoor aan het Bureau voor Normalisatie de opdracht van het promoten van de normalisatie en het coördineren van maatregelen bestemd om de toepassing ervan te vergemakkelijken, werd toegewezen;

Gelet op het koninklijk besluit van 10 november 2005 betreffende de toekenning aan het Bureau voor Normalisatie van gedelegeerde opdrachten met betrekking tot de collectieve centra;

Gelet op de mededeling van de Europese Commissie van 11 maart 2008 met als titel “Naar een grotere bijdrage van de normalisatie aan innovatie in Europa”, waarin wordt aangezet tot een gemakkelijker toegang van alle betrokken partijen – en vooral kmo’s – tot normalisatie;

Gelet op de Raadsconclusies van 25 september 2008 omtrent normalisatie en innovatie, waarin het belang van de betrokkenheid van kmo’s bij normalisatie vermeld wordt;

Gelet op de aanbevelingen in het document “Access to Standardization” van 10 maart 2009, opgesteld in opdracht van de Europese Commissie;

---

¹ Met uitzondering van artikel 19.

Gelet op de aanbevelingen in het document “SME access to European standardization” van augustus 2009, opgesteld in opdracht van het CEN en CENELEC;

Gelet op de aanbevelingen in het rapport “Standardization for a competitive and innovative Europe: a vision for 2020” van februari 2010 van het expertenpaneel voor de herziening van het Europees normalisatiesysteem, opgesteld in opdracht van de Europese Commissie;

Gelet op de mededeling van de Europese Commissie van 1 juni 2011 met als titel “Een strategische visie voor Europese normen: vooruitgaan om de duurzame groei van de Europese economie tussen nu en 2020 te bevorderen en te versnellen”;

Gelet op de verordening (EU) 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de Europese normalisatie, goedgekeurd op 4 oktober 2012;

Gelet op het advies van 28 mei 2009 van de Hoge Raad betreffende onderwijs en normalisatie;

Gelet op de besprekingen van de Hoge Raad van 14 mei 2013 en van 26 juni 2014 en de schriftelijke raadpleging van 7 juli 2014;

Overwegende dat men momenteel bij het CEN en CENELEC een trend tot verlaging van het aantal experts die bereid zijn om deel te nemen aan de werkzaamheden voor de uitwerking van normen vaststelt. Naast de impact van de economische situatie zou dit onder andere te maken hebben met een gebrek aan besef, in de ondernemingen, van de strategische dimensie van de normalisatie;

Overwegende dat dit probleem op nationaal niveau moet overwogen worden. Het zijn inderdaad enerzijds experts van de verschillende landen die de Europese en internationale normontwerpen opstellen, en anderzijds wordt elk lid van het CEN en CENELEC uitgenodigd “zich in te spannen om de graad van deelname te verruimen en het expertiseniveau binnen de geschikte technische spiegelcomités te verhogen, om een duidelijke consensus te creëren tussen alle nationale belanghebbenden” (CEN/CLC Guide 20:2012);

Overwegende dat het voortbestaan van het normalisatiesysteem bepaald wordt door het handhaven van een minimale graad van betrokkenheid, en dus van vrijwillige deelname van experts van alle betrokken partijen (economische actoren, overheden en maatschappelijke middelen);

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Advies

De Hoge Raad is van oordeel dat:

De ontwikkeling van de nodige expertise voor het uitwerken van normen omvat drie fundamentele aspecten:

- bewustmaking voor het strategisch belang van de normalisatie;
- de opleiding van de experts volgens hun rol binnen het normalisatiesysteem;
- de motivatie van de experts en van de organisatoren van opleidingen.

Voor bewustmaking:

- de acties zouden moeten gefocust zijn op de voordelen van een betrokkenheid bij de normalisatie en op de toepassing van de normen;
- de onderwijsinstellingen (universiteiten en hogescholen) vormen de beste structuren om de toekomstige gediplomeerden vertrouwd te maken met de normalisatie.

Voor opleiding:

- de algemene opleidingen ressorteren hoofdzakelijk onder het NBN;
- de sectorale opleidingen ressorteren onder de sectorale normalisatieoperatoren en de normen-antennes;
- de individuele bijstand aan de experts is een interessante aanpak. De inhoud en de nadere regels moeten echter nog bepaald worden:
  - de beperking tot de technische aspecten van de normalisatie of de uitbreiding tot de bijzonderheden van de verschillende socio-economische domeinen;
  - de respectievelijke rollen van het NBN, van de sectorale normalisatieoperatoren en van de normen-antennes;
  - de financiële aspecten.

Voor motivatie:

- de inzet van de experts is verbonden aan het bestaan van een normalisatiestrategie binnen hun organisatie. Dergelijke strategie bestaat meestal in grote bedrijven maar ontbreekt in veel kmo's;
- een ruimere promotie zou de deelname van de Belgische experts aan de Europese en internationale werkzaamheden ten goede komen.

De Hoge Raad stelt de volgende acties voor:

Voor bewustmaking:

- zou het aangewezen zijn dat het NBN zou op zijn internetsite een oproep toevoegt tot kandidaten voor de normalisatiecommissies op zoek naar nieuwe experts;
- zou het aangewezen zijn dat de kmo's het voorwerp uitmaken van een campagne tot integratie van de normalisatie in hun bedrijfsstrategie;
- zou het aangewezen zijn dat de maatschappelijke actoren het voorwerp uitmaken van een campagne betreffende het belang van normen voor maatschappelijk relevante producten en diensten.

Voor opleiding:

- zou het aangewezen zijn dat het NBN een TTT-programma (Teach the Teachers) voor de onderwijsmethodologie over normalisatie ontwikkelt;
- zou het aangewezen zijn dat het NBN op zijn internetsite een rubriek gewijd aan opleidingen toevoegt.

Voor motivatie:

- zou het aangewezen zijn om publiciteit te verzekeren over de goede praktijken van de beroepsorganisaties en van de sectorale normalisatieoperators die zich bezig houden met de opleiding van de experts;
- zou het aangewezen zijn om de erkenning te verzekeren van de verdiensten van de experts die deelnemen aan de nationale, Europese en internationale normalisatiewerkzaamheden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

4. Advies nr. 11 van 21 november 2014 over de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt

Gelet op de wet van 28 februari 2013 tot invoering van het Wetboek van economisch recht, die de bepalingen² van de wet van 3 april 2003 betreffende de normalisatie opgeheven heeft;

Gelet op artikel VIII.19 van voornoemd Wetboek, waarbij bij de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie een Hoge Raad voor Normalisatie wordt opgericht, hierna “de Hoge Raad” genoemd.

Gelet op artikel VIII.20 van voornoemd Wetboek waarbij de Hoge Raad als opdracht heeft om, hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de minister, adviezen te verspreken aangaande alle kwesties die betrekking hebben op het beleid en de ontwikkeling van de nationale en internationale normalisatie;

Gelet op artikel VIII.1, tweede lid, van voornoemd Wetboek bepalende dat de naleving van de normen op vrijwillige basis gebeurt, tenzij de naleving ervan wordt opgelegd door een wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling;

Gelet op artikel VIII.2 van voornoemd Wetboek bepalende dat de Staat en alle publiekrechtelijke personen naar de door het Bureau voor Normalisatie gepubliceerde normen kunnen refereren door een eenvoudige verwijzing naar de referentie van deze normen;

Gelet op artikel VIII.4, 4° van voornoemd Wetboek waarbij het Bureau voor Normalisatie als opdracht heeft om normen en technische documenten te verspreiden;

Gelet op het koninklijk besluit (KB) van 25 oktober 2004 betreffende de uitvoeringsmodaliteiten van de normalisatieprogramma's evenals de bekrachtiging of registratie van normen;

---

2 Met uitzondering van artikel 19.

Gelet op de bemerkingen van de afdeling wetgeving van de Raad van State, uitgedrukt in verschillende adviezen³ en volgens welke het feit dat de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt:

- niet integraal in het Belgisch Staatsblad zijn bekendgemaakt,
- enkel tegen betaling kunnen verkregen worden,
- niet allemaal in het Nederlands beschikbaar zijn

betekent dat deze normen niet overeenkomstig art. 190 van de Grondwet⁴ zijn bekendgemaakt en zodoende niet aan derden tegenstelbaar zijn;

Gelet op de brief van 3 februari 2014 van de federale minister bevoegd voor Economie aan de voorzitter van de Hoge Raad, waarin gevraagd wordt, als gevolg van de bemerkingen van de Raad van State, een advies op te stellen over de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt;

Gelet op het actieplan opgestart door het Bureau voor Normalisatie op 17 juni 2010 voor de vertaling in het Nederlands van normen van Europese of internationale herkomst die als prioritair beschouwd worden;

---

3 Het gaat onder meer om de volgende adviezen:

- advies 36.390/1 van 16 december 2003 betreffende een ontwerpbesluit dat het KB van 15 juni 2004 tot vaststelling van bepaalde reeksen van nominale hoeveelheden en tot regeling van de aanduiding van hoeveelheden voor bepaalde voorverpakte producten, geworden is;
- advies 42.307/4 van 7 maart 2007 betreffende een ontwerpbesluit dat het KB van 13 juni 2007 tot wijziging van de basisnormen brand geworden is, en advies nr. 41.867/4 van 4 januari 2007 betreffende een ontwerpbesluit dat het KB van 17 mei 2007 tot vaststelling van de maatregelen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de gesloten parkeergebouwen moeten voldoen om lpg-voertuigen te parkeren, geworden is;
- advies 42.474/4 van 2 april 2007 betreffende een ontwerpbesluit dat het KB van 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en ademanalysetoestellen, geworden is;
- advies 44.188/4 van 19 maart 2008 betreffende een ontwerpbesluit dat het KB van 1 maart 2009 tot wijziging van het KB van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen, geworden is;
- advies 53.929/1/V van 18 september 2013 betreffende een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest betreffende de wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wat betreft de aansprakelijkheid van de netbeheerders.

4 "Geen wet, geen besluit of verordening van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur is verbindend dan na te zijn bekendgemaakt in de vorm bij de wet bepaald."

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Gelet op de vorige adviezen van de Hoge Raad betreffende de vertaling van de normen in het Nederlands (december 2006), de wijze van raadpleging van de normen (juni 2007), de verkoopprijs van de normen (juni 2007) en de toegang van de academische middens, de kmo's en de maatschappelijke actoren tot de normalisatiewerkzaamheden en de normen (november 2012);

Gelet op de vorige besprekingen van de Hoge Raad over deze materies;

Overwegende dat de verwijzing naar de normen in de reglementering verschillende voordelen biedt voor de wetgever, zijnde, naast eenvoud en beknoptheid, de soepelheid om de reglementering aan de evolutie van de sociaaleconomische eisen en aan de technische vooruitgang aan te passen dankzij het gebruik van niet gedateerde referenties waarbij de normen bijgewerkt worden naargelang de behoeften, zoals onder meer gemeld door de wetgever;

Overwegende dat, in tegenstelling tot de akten van de overheid⁵, de normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt aan het auteursrecht onderworpen zijn, waardoor het onmogelijk is om de integrale tekst ervan in het Belgisch Staatsblad bekend te maken;

Overwegende dat elke norm kosteloos kan geraadpleegd worden bij het Bureau voor Normalisatie en bij buitenlandse normalisatie-instellingen;

Overwegende dat de toepassing van het advies van de Hoge Raad over de wijze van raadpleging van de normen, meer bepaald de oprichting van nieuwe punten voor kosteloze raadpleging van deze normen, de kenbaarheid van de normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt, zal verbeteren;

Overwegende dat de normalisatie een internationaal proces is, dat de meeste normen een Europees of internationaal karakter hebben en dat de verspreiding van de normen verbonden is aan Europese of internationale regels en akkoorden die moeten worden nageleefd;

Overwegende dat het prijsbeleid van normen van buitenlandse, Europese of internationale herkomst bepaald wordt door de instellingen of organisaties die hierop auteursrechten bezitten en dat het Bureau voor Normalisatie hiervan niet mag afwijken;

Overwegende dat het type van de Belgische normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt verschillend is naargelang het over bekrachtigde of geregistreerde normen gaat, en dat enkel deze geregistreerde normen niet allemaal in het Nederlands beschikbaar zijn;

---

5 “Er bestaat geen auteursrecht op officiële akten van de overheid” (art. 8, § 2 van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).

Overwegende dat de prioriteiten vastgelegd in 2010 door het Bureau voor Normalisatie voor de uitwerking van een Nederlandse versie van de geregistreerde normen hoofdzakelijk vastgelegd werden in functie van het gebruik ervan in een reglementaire context;

Overwegende dat in de rechtspraak en in de rechtsleer art. 190 van de Grondwet gezien wordt als een algemeen rechtsprincipe volgens hetwelk een rechtsregel van de overheid pas bindend wordt voor de burger wanneer ze bekendgemaakt wordt⁶; dat het logisch is dat een reglementering enkel verplicht mag worden gesteld nadat ze bekendgemaakt werd; dat deze bekendmaking moet gedaan worden « in de vorm bepaald door de wet » en dat de wetgever (en niet de uitvoerende macht) de wijze van deze bekendmaking moet regelen;

Overwegende dat normen meestal tegenstelbaar aan derden zijn als “regels van goed vakmanschap die, op het ogenblik dat ze worden aangenomen, gelden voor een bepaald product, een bepaald procedé of een bepaalde dienst”⁷;

Overwegende dat de vorm van de bekendmaking van de akten van de overheid bepaald is in de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen; dat de vorm van de bekendmaking van de Belgische normen in het Belgisch Staatsblad in geen enkele wetsbepaling beschreven is; dat de refertes van de Belgische normen bekendgemaakt zijn in het Belgisch Staatsblad conform de art. 21 en 26 van het voornoemde KB van 25 oktober 2004;

Overwegende dat naar het voorbeeld van de geharmoniseerde Europese normen het meestal niet verplicht is om de normen waarnaar in de reglementering verwezen wordt, na te leven, wat, voor de federale staat en de gefedereerde entiteiten, de gevallen waarop de bemerkingsen van de Raad van State van toepassing zijn, lijkt te beperken tot ongeveer 300 normen, alle bronnen samengenomen; dat de origine van deze normen als volgt is:

- Belgische: 24 %;
- Europese: 36 %;
- internationale: 30 %;
- diverse: 10 %;

---

6 J. Velaers, “Artikel 190 van de Grondwet: de bekendmaking in de vorm bij wet bepaald als voorwaarde voor de verbindendheid van wetten, besluiten en verordeningen van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur”, in De verplichting tot bekendmaking van de norm, die Keure, ed. L. Wintgens, 2003, p. 33 tot 35.

7 Art. VIII.1, eerste lid van het Wetboek van economisch recht.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

dat de voornaamste reglementaire instanties die naar deze normen verwijzen de volgende zijn:

- federale staat: 36 %;
- Brussel-Hoofdstad: 34 %;
- Vlaanderen: 19 %;
- Wallonië: 3 %;
- varia: 8 %;

Overwegende dat in zijn voornoemde adviezen, de oplossing aanbevolen door de Raad van State niet altijd identiek is geweest maar er achtereenvolgens in bestond:

- aanwijzingen te geven in het verslag aan de Koning of in het verslag over de draagwijdte van de reglementering, over de mogelijkheid tot raadpleging van de norm ;
- de betrokken norm toegankelijk te maken (ten laste van de auteur van de reglementering, m.a.w. het bestuur dat de reglementering voorbereid heeft);
- te zorgen voor de integrale bekendmaking van de norm in het Belgisch Staatsblad;

Overwegende dat in Duitsland, naar aanleiding van een amendement ingediend in 2003, de wet van 9 september 1965 betreffende de auteursrechten bepaalt dat als men in de reglementering naar normen verwijst zonder de tekst ervan over te nemen, het auteursrecht op deze normen wordt behouden (art. 5 § 3); dat een verplichte licentie echter opgelegd wordt aan de houder van dit auteursrecht; dat, op basis van deze bepaling, het DIN⁸ verplicht is aan elke uitgever het recht te verlenen om een verplichte norm volgens gepaste modaliteiten te reproduceren en te verspreiden;

Overwegende dat in Frankrijk, het decreet van 16 juni 2009 betreffende de normalisatie in art. 17 bepaalt dat de normen vrijwillig toegepast worden; dat hun toepassing echter verplichtend kan worden gesteld bij een besluit ondertekend door de minister bevoegd voor industrie en de betrokken minister(s); dat de normen die verplicht moeten toegepast worden kosteloos raadpleegbaar zijn op de website van AFNOR⁹; dat het ministerie van economie, industrie en werkgelegenheid een gids voor het juiste gebruik van de normen in de reglementering uitgegeven heeft;

---

8 Deutsches Institut für Normung.

9 Association française de normalisation.

Overwegende dat in Nederland, de minister van Economische Zaken in 2011 beslist heeft¹⁰:

- de huidige reglementering te herzien om te bepalen of de verwijzingen naar verplichte normen al dan niet kunnen vervangen worden door verwijzingen naar niet verplichte normen waarvan de naleving een vermoeden van overeenstemming biedt met essentiële eisen bepaald in de reglementering en dit voor 1 januari 2014;
- alle nationale verplichte normen waarnaar zou verwezen worden in elke nieuwe reglementering die vanaf 1 januari 2012 in werking zou moeten treden, kosteloos ter beschikking te stellen;
- om, na inventaris, de onderhandelingen met het NEN¹¹ te starten over de verplichte normen waarop het NEN het auteursrecht bezit en waarnaar in de huidige reglementering wordt verwezen en dit voor de kosteloze terbeschikkingstelling van deze normen vanaf 1 januari 2014;

Advies

22

De Hoge Raad is van oordeel dat het probleem van de kenbaarheid en de tegenstelbaarheid aan derden van de normen waarvan de toepassing door de reglementering verplicht wordt gesteld, zoals herhaaldelijk aangehaald door de Raad van State in zijn bemerkingsen, om oplossingen vraagt en in het bijzonder:

voor de bekendmaking: de vorm van de bekendmaking van de Belgische normen in het Belgisch Staatsblad zou in de wet moeten bepaald worden om te beantwoorden aan art. 190 van de Grondwet voor wat de verplichte normen betreft;

- voor de kosteloosheid:
  - de kosteloze terbeschikkingstelling van de verplichte normen doet de verspreiding ervan onder de bestemmingen zeker en vast toenemen;
  - deze kosteloze terbeschikkingstelling geldt enkel voor de Belgische nationale normen, m.a.w. de normen waarop het Bureau voor Normalisatie het auteursrecht bezit, in tegenstelling tot de Belgische normen van buitenlandse, Europese of internationale herkomst, waarop een derde instelling of organisatie het auteursrecht bezit en waarvoor het Bureau voor Normalisatie een distributielicentie heeft, met of zonder reproductierecht;

---

10 Brief van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 30 juni 2011, inzake Kabinetsreactie op kenbaarheid van normen en normalisatie.

11 Nederlands Normalisatie-instituut.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

- het zou billijk zijn dat de wetgever hiervan de kosten draagt omdat hij geniet van de voordelen die verbonden zijn aan de verwijzing naar de normen in de reglementering en omdat hij ze niet moet opstellen noch onderhouden;
- voor de beschikbaarheid in het Nederlands: de tijdelijke onbeschikbaarheid van een Nederlandstalige versie van bepaalde normen waarvan de toepassing verplicht wordt gesteld door de reglementering, zou in de mate van het mogelijke moeten worden ingekort;
- voor de begeleidingsmaatregelen: in de toekomst zou elke verwijzing naar normen in de reglementering moeten beantwoorden aan de regels voor de goede praktijk, die worden opgenomen in een gids die onder alle regelgevende instanties moet verspreid worden en die hen ertoe aanzet:
  - de huidige reglementering te herzien;
  - te verwijzen naar normen waarvan de toepassing niet verplicht is maar waarvan de naleving een vermoeden van overeenstemming biedt met essentiële eisen bepaald in de reglementering;
  - de toepassing van de normen slechts uitzonderlijk verplicht te stellen en enkel wanneer het Bureau voor Normalisatie hierop het auteursrecht bezit;
  - niet te verwijzen naar normen waarvan de kenbaarheid in de voorgeschreven taal/talen niet verzekerd is.

De Hoge Raad stelt de volgende acties voor:

- de bekendmaking: het is aangewezen om het Wetboek van economisch recht te wijzigen door een bepaling toe te voegen die vastlegt dat de bekendmaking van de Belgische normen in het Belgisch Staatsblad gebeurt door een eenvoudige vermelding van de referenties van deze normen (nummer, titel en editienummer) in de koninklijke besluiten voor bekrachtiging en registratie van normen, in tegenstelling tot de bekendmaking van de integrale tekst;
- de kosteloosheid:
  - het is aangewezen om de verplichte Belgische normen waarop het Bureau voor Normalisatie het auteursrecht bezit kosteloos ter beschikking te stellen;
  - het is aangewezen om de overeenkomstige budgettaire gevolgen door te rekenen aan de overheidsinstanties die in hun reglementering verwijzen naar verplichte normen;
- de beschikbaarheid in het Nederlands: het is aangewezen dat het Bureau voor Normalisatie de uitvoering van zijn actieplan voor de vertaling in het Nederlands van een prioritaire normenlijst bespoedigt;

- de begeleidingsmaatregelen:
  - het is aangewezen om de lijsten van de verplichte normen en van de reglementeringen die ernaar verwijzen op de site van het Bureau voor Normalisatie te publiceren en de actualisatie ervan te verzekeren;
  - het is aangewezen om een gids voor het goede gebruik van normen in de reglementering uit te werken en onder alle regelgevende instanties te verspreiden.

Hoge Raad voor Normalisatie
Conseil supérieur de Normalisation

© ShuShuShu - Fotolia.com